

Agendapunt commissie:

steller	telefoonnummer	email
Marco Antonis	3621	marco.antonis@valkenswaard.nl
agendapunt	kenmerk	datum raadsvergadering
	1163755/1262661	24 september 2020
portefeuillehouder		
Dhr. T. Geldens		
onderwerp		
Aanwijzing beschermd gemeentelijk dorpsgezicht Achterste Brug		
aan de gemeenteraad		

A. Samenvatting

Na onderzoek adviseert de A2-Erfgoedcommissie burgemeester en wethouders om het gebied rondom de Achterste Brug aan te wijzen tot beschermd gemeentelijk dorpsgezicht. Burgemeester en wethouders hebben op hun beurt de bewoners rondom de Achterste Brug van dit advies op de hoogte gesteld en kenbaar gemaakt dat zij de raad gaan voorstellen het gebied aan te wijzen tot beschermd gemeentelijk dorpsgezicht.

B. Voorgesteld besluit

1. Het gebied rondom de Achterste Brug, zoals weergegeven op de begrenzingskaart van het aanwijzingsbesluit (pagina 2 van bijlage 1), aan te wijzen tot beschermd gemeentelijk dorpsgezicht en op te nemen in het gemeentelijk erfgoedregister.
2. Het 'Beeldkwaliteitsplan Historisch dorpsgebied Achterste Brug' (bijlage 2) vast te stellen.

C. Inleiding

De A2-Erfgoedcommissie adviseert burgemeester en wethouders om het gebied rondom de Achterste Brug aan te wijzen tot beschermd gemeentelijk dorpsgezicht. Op grond van artikel 18, eerste lid van de 'Erfgoedverordening gemeente Valkenswaard 2017' stellen burgemeester en wethouders de raad voor om het gebied rondom de Achterste Brug aan te wijzen tot beschermd gemeentelijk dorpsgezicht.

Het doel van het aanwijzen is om bij wijzigingen binnen dit gebied te streven naar zo weinig mogelijk aantasting van het historische karakter en – structuur van het gebied, die van algemeen belang zijn door hun cultuurhistorische waarde. Bovendien wordt de waarde en het belang van dit cultuurhistorisch gebied met beeldbepalende gebouwen erkend.

Het is dus niet de bedoeling de bestaande toestand binnen het beschermde gebied te bevriezen. Het verbouwen en uitbreiden van een woning of het (ver)bouwen, wijzigen of slopen van een bijgebouw behoort nog steeds tot de mogelijkheden. Echter in de meeste gevallen zal een omgevingsvergunning nodig zijn waarbij advies wordt gevraagd aan de gecombineerde welstands-/ A2-Erfgoedcommissie. De gecombineerde commissie toets een aanvraag aan bijgevoegd beeldkwaliteitsplan 'Historisch dorpsgebied Achterste Brug'.

D. Wat willen we bereiken?

Met het aanwijzen van het gebied tot beschermd gemeentelijk dorpsgezicht bereiken we dat de gemeente de kwaliteiten van het gebied erkent en voor de lange termijn vast wil leggen. Daarnaast wil de gemeente er alles aan doen om de aangetroffen cultuurhistorische waarden en kwaliteiten te behouden. Ontwikkeling van het gebied blijft echter mogelijk.

Het waardevolle gebied de Achterste Brug heeft grote cultuurhistorische waarde vanwege de historische herinnering aan dit buitengebied. In het verre verleden zijn dit soort gehuchten, buurtschappen op het platteland van Oost-Brabant een algemeen fenomeen geweest. De Achterste Brug is een voorbeeld van de manier waarop de landbouw in dit gebied werd uitgeoefend. De boerderijen, waarvan sommige hier al eeuwenlang hebben gestaan, laten veel van de ontwikkelingsgeschiedenis van de agrarische architectuur zien.

Het gebied is om de volgende reden waardevol:

- Schoonheid

De combinatie van historisch uitziende boerderijen, het vele groen, de heide met de vennen en de nabijheid van de Dommel versterken de afzonderlijke onderdelen. De variatie in boerderijen samen met de landschapselementen zoals akkers, weilanden, en natuur zorgen voor een bijzondere schoonheid van de directe omgeving.

- Herinneringswaarde

De ouderdom van een gebied is vaak alleen af te lezen aan de bewaarde objecten. Enkele van deze boerderijen – zoals Achterste Brug 14 – zijn zonder twijfel twee tot drie eeuwen oud. De herinneringswaarde is hoog en wordt voor een deel gevormd uit de waarneembare ouderdom van de boerderijen.

- Authenticiteit

Historische boerderijen worden niet meer uitsluitend gewaardeerd op basis van pure gaafheid. Uiteraard moet de constructie van de boerderij nog volledig aanwezig zijn. Maar als de gevels door verplaatsing van vensters en deuren in het verleden een ander uiterlijk hebben gekregen zal dat niet een reden zijn om de monumentwaardigheid in twijfel te trekken. De authenticiteit van de buurtschap is zeer hoog, omdat dit gebied uit een samenspel van oorspronkelijke bebouwing en omringende landschapselementen wordt ervaren.

- Zeldzaamheidswaarde

Oude buurtschappen zijn tegenwoordig zeldzaam, omdat veel van deze gebieden inmiddels door de gemeenten zijn opgeëist voor woningbouw. Het feit dat een van de boerderijen aan de Achterste Brug in het verre verleden als stopplaats voor de postkoets heeft gediend is bovendien bijzonder. De schoorsteen op deze boerderij - Achterste Brug 14 – is qua vormgeving en het verhaal dat hier bij hoort, noemenswaardig. Het maakt de buurtschap nog unieker om te behouden.

E. Wat gaan we er voor doen?

Bij dit onderdeel beginnen we eerst met: 'Wat hebben we al gedaan.'

- Er is een 'Cultuurhistorische waardering Achterste Brug' opgesteld bestaande uit een beschrijving en een tabel Waarderingscriteria van het gebied. Beide documenten zijn in bijgevoegd aanwijzingsbesluit opgenomen. Beide documenten vormen voor de A2-Erfgoedcommissie aanleiding om het college te adviseren het gebied aan te wijzen tot beschermd gemeentelijk dorpsgezicht.
- Er is een beeldkwaliteitsplan opgesteld. Dit is een afgeleide van de al door de raad vastgestelde 'Nota ruimtelijke kwaliteit'. Het beeldkwaliteitsplan is voor de gecombineerde commissie welstand/A2-Erfgoed het toetsingskader voor nieuwe ontwikkelingen binnen het onderhavige gebied. Door de Nota ruimtelijke kwaliteit als

uitgangspunt te nemen, komen er nagenoeg geen nieuwe regels bij en dat maakt toetsing voor de gecombineerde commissie eenvoudiger.

- Om draagvlak te creëren zijn de bewoners en eigenaren van het gebied eind januari 2020 middels een brief geïnformeerd over de voorgenomen aanwijzing. In de brief zijn ze geïnformeerd over: 1) wat is een beschermd dorpsgezicht, 2) wat is het doel van de aanwijzing, 3) wat mag na aanwijzing worden gebouwd en 4) FAQ's. Daarnaast is in de brief opgenomen dat ze een afspraak kunnen maken met de gemeente. Van de zes panden die in het gebied zijn gelegen hebben twee bewoners en één eigenaar hiervan gebruik gemaakt. Ter plaatse is het project toegelicht en zijn vragen beantwoord. Ze waren allen positief over de voorgenomen aanwijzing. Wel waren er zorgen geuit over het aanleggen van parkeerplaatsen in of in de directe nabijheid van het beschermde gebied voor bezoekers van het aangrenzende natuurgebied en daarmee gepaard gaande toename van verkeersbewegingen door auto's. 'Parkeren voor het bezoeken van de aangrenzende natuur hoort in de kern van Borkel thuis', gaven ze aan. Dit aspect staat los van de aanwijzing, maar is toch goed om te vermelden zodat men weet wat er bij de bewoners speelt. Bij voornoemde brief was het document 'Cultuurhistorische waardering Achterste Brug' en het concept 'Beeldkwaliteitsplan Historisch dorpsgebied Achterste Brug' gevoegd.
- Ondanks onze inzet om bewoners ter plaatse te informeren over de voorgenomen aanwijzing en daarmee zienswijzen te voorkomen, is er toch één zienswijze door een bewoner ingebracht. Deze bewoner heeft geen gebruik gemaakt van onze dienst om ter plaatse te worden geïnformeerd. De weerlegging van deze zienswijze is in bijgevoegd aanwijzingsbesluit (bijlage 1) opgenomen.

'Wat moeten we nog doen.'

- Onze organisatie wordt na aanwijzing hiervan in kennis gesteld, zodat iedereen waarvoor de aanwijzing gevolgen heeft voor hun werkzaamheden, hiermee bekend is.

F. Betrokken partijen

A2-Erfgoedcommissie;
Heemkundekring Weerderheem;
Bewoners/eigenaren binnen het gebied.

G. Beheer en onderhoud

Onze organisatie dient na aanwijzing van het gebied rekening te houden met gewijzigde kwaliteitseisen bij toekomstig beheer en onderhoud.

H. Financiën

Er zijn geen kosten verbonden aan het aanwijzen van het beschermde dorpsgezicht.

I. Vervolgstappen

Na aanwijzing van het gebied tot beschermd gemeentelijk dorpsgezicht worden de bewoners, team Beheer en Uitvoering en team Ruimtelijk Beleid hiervan schriftelijk in kennis gesteld.

J. Communicatie

Na aanwijzing verstuurt communicatie het persbericht naar de lokale pers en plaatst het persbericht op de gemeentelijke website.

K. Bijlage(n)

Geen.

L. Ter inzage liggende stukken

1. Aanwijzingsbesluit;
2. Beeldkwaliteitsplan.

Burgemeester en wethouders van Valkenswaard

De raad van de gemeente Valkenswaard;

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 23 juni 2020, nummer 1163755/1260687;

Gelet op artikel 18 van de Erfgoedverordening gemeente Valkenswaard 2017;

Gelet op de behandeling in de vergadering van de raadscommissie d.d. 10 september 2020;

BESLUIT

- 1. Het gebied rondom de Achterste Brug, zoals weergegeven op de begrenzingskaart van het aanwijzingsbesluit (pagina 2 van bijlage 1), aan te wijzen tot beschermd gemeentelijk dorpsgezicht en op te nemen in het gemeentelijk erfgoedregister;**
- 2. Het 'Beeldkwaliteitsplan Historisch dorpsgebied Achterste Brug' (bijlage 2) vast te stellen.**

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de gemeenteraad d.d. 24 september 2020.

Kenmerk: 1163755/1262661

de griffier,

de voorzitter,

drs. C. Miedema

drs. A.B.A.M. Ederveen.